

Nove knjige v pedagoški knjižnici

Andrej PAVLETIČ (2008). Vzgoja duha: Vzgojno-teoretske razsežnosti religijskih konceptov duha. Nova Gorica: Educa, Melior.

Izšla je nova knjiga s področja teorije vzgoje z naslovom *Vzgoja duha*. Besedilo knjige je razdeljeno na pet osnovnih poglavij, kjer avtor raziskuje koncepte vzgoje novodobnih religij. V prvih poglavjih poda niz različnih klasifikacij in definicij vzgoje ter novodobnih religij.

Mnoge klasifikacije in definicije pokažejo, da je gibanje novodobnih religij izjemno raznoliko tako po vsebini kot po izvorih in tudi po konceptih duha ter da novodobne religije praviloma ne obsegajo vseh klasičnih atributov religije, včasih pa jih tudi težko ločimo od filozofskih in znanstvenih konceptov zavesti. Avtor se opredeli za Smoleyevo in Kinneyevo definicijo novodobnih religij, ki izpostavi gnostično opredelitev duhovnosti kot individualnega izkustva ter prepričanje, da živimo v obdobju prebujenja duhovne zavesti, s tem pa zoži spekter zanj relevantnih poskusov vstopanja na najvišje nivoje duha.

Avtor tudi pri metodoloških postopkih pojasnjevanja novodobne religije izpostavi problem možnih različnih pogledov na motive in mehanizme nove duhovnosti pa tudi nezavednih plasti, ki vplivajo na začetek in potek religioznega spreobrnitvenega procesa.

V nadaljevanju se avtor naveže na Cassirerjevo teoretsko koncepcijo preoblikovanja sveta golih čutnih vtisov v svet simbolnega izraza. Za nadaljnje izvajanje sta pomembni predvsem dve Cassirerjevi ugotovitvi, in sicer, da se šele ob izteku mitskega mišljenja in nastopu religioznega mišljenja pojavi duša kot idealna funkcionalna enotnost, z njo pa tudi človek kot etični subjekt. Ter drugič, da se v mističnih sistemih vseh narodov in časov vzpostavi nekakšno nedualno stanje duha, stanje, ki ga bo kot ključni cilj zasledil tudi v izbranih novodobnih religijah.

V naslednjem poglavju avtor sprejme ter zavzame Heideggerjevo teoretsko pozicijo, da šele od devetnajstega stoletja dalje začne vrednostno stališče brezpogojno določati filozofsko optiko. Mišljenje vrednot je tako le način mišljenja novoveškega subjekta, ki se je razvil v Evropi na podlagi grškega mišljenja in iz njega izvirajoče teorije resnice. Druga ključna trditev, na katero se nasloni avtor pri graditvi lastnega interpretativnega loka, pa je Heideggerjev koncept jasnine biti kot mesta zbranosti sveta bogov, ljudi, zemlje in neba. Iz te točke »polnine nič«, iz katere šele vznikneta tako luč kot tema, je Heidegger tudi sam prepoznal sorodnost svojega koncepta jasnine biti in budistične tradicije.

Ker ravno v obujanju budistične tradicije avtor prepozna eno od zanimivejših točk novodobnih religij, v zadnjem poglavju o novodobnih religijah, kjer sledi predvsem Wilberjevemu konceptu razvoja spektrov zavesti ter oceni Volaričeve, da prakse novodobnih religij ne moremo razložiti zgolj kot obliko miselne manipulacije, v najvišjem Wilberjevem stanju nedualnega Duha prepozna sorodnost s Cassirerjevo interpretacijo mistike in Heideggerjevim konceptom jasnine biti.

Besedilo vseskozi odlikuje visoka teoretska in znanstvena raven, kar je za obravnavano tematiko redkost.

Dr. Marko Mušanović